

Наші земляки – українські письменники

Розглядаючи питання про творчість письменників, які народилися, жили чи працювали на Житомирщині або перебували тут із тих чи інших причин, треба наголосити на багатогранності літературних традицій області, показати їхню широку географію.

Квітуча поліська земля надихала й дала путівку в літературу таким майстрам слова, як М. Рильський, А. Левицький, О. Демчук, В. Кучер, М. Рубашов, В. Земляк, В. Юхимович, Микола та Петро Сингаївські, Н. Тихий, М. Польовий, Василь і Валерій Шевчуки та багатьом іншим.

З Житомирщиною пов'язане життя М. Годованця, С. Тудора, відомого вченого-літературознавця Є. Шабліовського, перекладача світових шедеврів літератури „Іліади” й „Одіссеї” Бориса Тена та ін.

У короткій статті неможливо оглянути їхні творчі здобутки, а тому зупинимось лише на творчості окремих із них.

Для житомир'ян дороге ім'я видатного поета М. Рильського. Його життя й діяльність тісно пов'язані із селом Романівка Попільнянського району. З метою поглибленого з'ясування цього питання варто прочитати його статтю „Із спогадів” (Твори в 10-ти томах).

Чарівна природа й постаті земляків стають об'єктом художнього дослідження багатьох поезій М. Рильського, починаючи від першої книжки «На білих островах» до поетичних шедеврів – «Троянди й виноград» та «Далекі небосхили, які в 1960 році відзначені Ленінською премією.

З особливою силою любов до Батьківщини зазвучала в його творах в роки Великої Вітчизняної війни. Тоді М. Рильський написав близько 10 книг ліричних віршів, поем та літературно-критичних статей. Поет лине думками в Україну, у рідну Романівку. У поезіях він оспівує широкі колгоспні лани, ратні й трудові подвиги жителів рідного краю. Поема «Мандрівка в молодість» є, власне, спогадом не лише про своє дитинство та юність, а й відтворює образи друзів. Про героїзм, працьовитість романівців ідеться в поезіях «Хлопчик», «Ріо-де-Жанейро». Всенародна шана прийшла до М. Рильського ще за життя. Чотири рази – у 1946, 1950, 1954, 1958 роках поета обирали депутатом Верховної Ради СРСР.

Теплі та щирі взаємини єднали М. Рильського з діячами літератури й мистецтва області, студентами та викладачами педінституту ім. І. Франка, у бібліотеці якого зберігаються його твори в 10-ти томах з автографом: «Бібліотеці Житомирського педінституту, М. Рильський. 2/II – 1962».

Творчість українського драматурга Івана Кочерги теж тісно пов'язана з нашим краєм. У Житомирі він прожив двадцять років (1914 –1934) і написав близько двох десятків п'єс. Окремі з них («Алмазне жорно», «Свіччине весілля», «Марко в пеклі», «Майстри часу») увійшли до золотого фонду радянської драматургії. Саме в нашому місті розквітало неабияке обдарування І. Кочерги як драматурга й театрального критика. Тут він досяг успіху «Майстрами часу», ставши відомим всесоюзному глядачеві та читачеві. Історична драма І. Кочерги «Алмазне жорно» змальовує події періоду народно-визвольного руху й антифеодального повстання на Правобережжі України наприкінці XVIII століття.

Драматург звертається також до подій громадянської війни в комедії-феєрії «Марко в пеклі» (1928). П'єса названа феєрією, бо в її сюжеті переплелися реальні та фантастичні події, а дійовими особами виступили його сучасники. П'єсу часто ставить обласний драмтеатр ім. І. Кочерги.

Іван Кочерга багато зробив і для активізації театального, літературно-мистецького життя на Житомирщині, згуртування молодих письменників та журналістів (О. Демчук, К. Кудрицький, О. Білеуш, С. Фабрицький, О. Лошкар'єв, С. Хруленко, С. Лев). Образно кажучи, драматург заклав добрий підмурівок майбутньої Житомирської організації СПУ, яка сьогодні нараховує більше двох десятків прозаїків і поетів. Більш детально про творчість І. Кочерги в Житомирі розповідають методичні поради «Іван Антонович Кочерга» і «Драматург Іван Кочерга», видані обласною організацією товариства «Знання» (1981).

У Житомирі розпочав творче життя Олександр Довженко. У 1914-1917, 1919-1920 роках він учителював, служив у губвійськкоматі, працював викладачем школи при штабі 44-ї стрілецької дивізії, завідував партійною школою. У Житомирі юний О. Довженко бере участь у підпільній роботі.

Бурхливе життя періоду Жовтневої революції та громадянської війни надихнуло О. Довженка на створення кіноповістей та однойменних кінофільмів «Арсенал» (1928) і «Щорс» (1938).

Якщо в «Арсеналі» наш край згадується лише в одному епізоді, то в кінофільмі «Щорс» відведено значне місце легендарним полкам Миколи Щорса та Василя Боженка, які за підтримки місцевого населення героїчно билися з ворогами революції на Житомирщині.

Після закінчення Інституту народної освіти в серпні 1932 року прибув на роботу до м. Овруча Андрій Малишко.

Перебування на Житомирщині відіграло важливу роль у формуванні й становленні А. Малишка як поета. На матеріалі подій, що відбувалися на Житомирщині в роки громадянської війни, написано «Заспів про Боженка».

Андрій Малишко багато їздив по містах і селах Житомирщини, полюбив її працьовитих людей, із багатьма зберіг теплі стосунки на все життя. Літом 1937 року група молодих поетів, а серед них і Андрій Малишко, відвідала м. Новоград-Волинський. Тодішній секретар окружному комсомолу Василь Костенко згадує: «...У старовинному парку над Случчю, на літньому майданчику, зібралися червоноармійці та командири кавалерійського з'єднання. Командир цього з'єднання, а через п'ять років командує фронт Андрій Єременко, привітав письменників. Андрій Малишко став читати свої твори».

У роки Великої Вітчизняної війни, коли поет став сурмачем Радянської Армії, фронтова доля кидала його «по всіх усюдах» і в Тернопіль, і в Полтаву, і в Житомир...»; він проїхав і пройшов не одну тисячу кілометрів важких доріг. Але де б не був, линув думкою, поетичною уявою на Україну, до рідного батьківського порогу, у «край жита і миру». У своїх творах («Україні, «Що за вітер з-за гори?») оспівував мужність і героїзм людей нашого краю, згадував Житомир, Новоград-Волинський, Овруч, Коростень, Кодню, річку Случ.

Митцеві, чия муза мужніла в краю Лесі Українки, не байдужою була творча доля місцевих письменників. Відповідальний секретар Житомирської організації СПУ Олексій Опанасюк пригадує розмову з видатним поетом: «А про Павла Тараскіна, про Ніну Сосніну книгу треба писати, треба, – мовив Андрій Самійлович ствердно...».

Серед імен українських радянських письменників, життя й творчість яких пов'язані з нашим краєм, помітне місце належить Василю Кучеру (1911 – 1967), який народився в селі Вербів (тепер Любимівка) Андрушівського району. З 1922 року сім'я Кучерів проживала в селі Ставище Попільнянського району.

Письменник протягом багатьох років підтримував тісний зв'язок із житомирськими літераторами, часто бував у педінституті, друкував уривки з творів в обласній газеті «Радянська Житомирщина», брав участь у багатьох читацьких конференціях. Якось в одному з поздоровлень землякам-попільнянцям В. Кучер писав: «Як легко творити письменнику, коли з батьківського дому, з рідної сторони приходять радісні вісті. Два великих романи написав я про ваш район – «Прощай, море» і «Трудна любов». Не раз було линув думкою до ваших

чудових сіл і тоді, коли працював над творами «Чорноморці», «Устим Кармелюк», «Голод». І надалі так буде, бо спогади дитячих та юнацьких літ найсильніші...».

У творчості В. Кучера відбито багато подій з трудової та ратної біографії нашої Батьківщини. Це гостра класова боротьба на селі під час колективізації сільського господарства, ентузіазм героїв перших п'ятирічок, показ суворих випробувань, що випали на долю нашого народу в роки Великої Вітчизняної війни, відбудова народного господарства в повоєнний час. Грізним вироком війни й понині залишається написаний В. Кучером разом з Остапом Вишнею нарис «З туману село встає» (1944).

Треба сказати, що письменник, віддавши літературі майже 37 років, завжди був на вістрі життя. У його публіцистичних нарисах, оповіданнях, романах змальовано образи робітників, колгоспників, учителів, воїнів...

Поряд із книгами М. Стельмаха, О. Гончара, В. Земляка романи В. Кучера «Прощай, море» і «Трудна любов» ознаменували в 50-60-х роках початок нового етапу в художньому освоєнні літературою сільської дійсності, її проблем, духовної краси людей.

Для більш ґрунтовного ознайомлення з творчістю В. Кучера рекомендуємо прочитати методичні матеріали «Співець трудових і ратних подвигів народу», видані обласною організацією товариства «Знання» в 1981 році.

Житомирщина дала путівку в життя ще одному радянському письменнику – Михайлу Рубашову (1912 – 1972). Він народився в Чуднові. Серед творів М. Рубашова є хвилююча книга «Копищенська трагедія» про поліське село Копище, яке разом із людьми спалили фашисти. Це розповідь про осиротілих дітей і підлітків, які допомагали партизанам, про жорстокість загарбників та їхніх прихвоснів і непереможність радянського народу. Тут варто згадати й про плідні пошуки Олексія Опанасюка та його книги «Копище» й «Жайворонкова кладка», що продовжили цю розповідь, доповнили її новими фактами, поглибили художнє осмислення подій.

З нашим краєм пов'язаний також один із періодів життя й творчості відомого українського байкаря Микити Годованця (1893-1974). Варто наголосити, що М. Годованець був не тільки відомим байкарем, а й одним із зачинателів української радянської байки, утверджувачем її сатиричних засад, викривальної дії та як гострого засобу боротьби з негативними явищами в суспільному житті. Житомирський період творчості

М. Годованця припадає на кінець 20-х років. Тоді він працював секретарем редакції газети «Радянська Волинь». На селі в цей час ішла колективізація сільського господарства, пробуджувалися паростки нового життя, молодь прагнула до світла і знань. На перешкоді її ентузіазму стояли віджилі традиції, духовенство, немало людей сумнівалося, проявлялася невпевненість у завтрашньому дні. Боротьбі з негативними явищами М. Годованець присвячує збірки байок і гуморесок «Незаможник Клим» (1927), «До добробуту й культури...» (1928), «Парася на парастасі» (1929). Фейлетони й гуморески М. Годованець часто друкував і на сторінках «Радянської Волині». У них їдкою сатирою викривалися старі пережитки, критикувалися ледарі й дармоїди, звучав заклик активно будувати нове життя.

На Житомирщині розквітнув талант відомого українського радянського письменника, лауреата Державної премії УРСР імені Т.Г. Шевченка Володимира Канівця (нар. 1923 р.). Очолюючи обласну письменницьку організацію, він плідно працював над ленінською темою, внісши помітний внесок у всесоюзну Ленініану. З-під пера В. Канівця вийшли історико-біографічні повісті «Олександр Ульянов», «Хлопчик і жарптиця», «Студент університету», «Сестра Оля», романи «Ульянови», «Провісники», «Ранок генія». В. Канівця називають досвідченим майстром української Ленініани. Справді, ленінській темі письменник присвятив не одне десятиліття. Варто прочитати його книгу «Діалог. Статті, виступи, есе» (1983), де він розповідає про свою працю над творами про Ілліча. Звертаємо увагу й на монографію «Образ Леніна в українській радянській літературі» (1983), автором якої є житомирянин Микола Скорський.

У нашому краї розвинувся щедрий талант Василя Земляка (1923 –1977). У Житомирі він написав перші повісті «Рідна сторона» та «Кам'яний брід», які вже в 50-х роках вирізнялися серед інших своєю поетикою, художнім рівнем освоєння сільської теми. Поліська повість «Рідна сторона», здобувши прихильну оцінку в Україні, була перекладена російською мовою. Цим твором зацікавився М. Стельмах і в журналі «Дніпро» (1955, № 8) опублікував «Лист до Василя Земляка». Привітавши дебютанта, М. Стельмах вказав на неабияке обдарування молодого прозаїка, підкресливши його самобутню манеру письма, знання життя й людей, задушевність та емоційність вислову, народний гумор, поетичні описи поліської природи.

З-під пера письменника вийшли широко відомі книги «Гнівний Стратіон», «Підполковник Шиманський», «Лебедина зграя», «Зелені млини», «Президент», у яких змальовано нешаблонні повнокровні людські типи й характери, глибоко осмислено велич і динамізм нашої епохи. Василя Земляка як видатного українського митця справедливо зараховують до школи прозаїків Олеса Гончара.

Навесні 1983 року громадськість широко відзначила шістдесятиріччя з дня народження талановитого художника слова. Ювілейні урочистості відбулися і в Житомирі, під час яких на будинку № 16 по вул. Гоголівській установлено меморіальну дошку з написом: «В редакції газети «Радянська Житомирщина» з 1946 року по 1958 рік працював Василь Земляк – видатний український радянський письменник».

У селі Липки Попільнянського району народився поет Микола Шпак (справжнє прізвище Шпаковський, 1909 – 1942). За порівняно короткий період він опублікував шість поетичних збірок («Наркому рапорт», «В дозорі», «Моя любов», «Багатство», «Сила земна»). Названі книжки, як і інші, кілька разів виходили в повоєнні роки («Поезії», «Життя красується», «Казки»). Микола Шпак у добрій пам'яті нащадків залишився поетом-воїном, який до останнього подиху боровся проти фашистських загарбників художнім словом і зброєю. Для повнішого ознайомлення з творчістю Миколи Шпака треба прочитати методичні матеріали доцента Житомирського педінституту А. Т. Пивоварського «Поет-воїн Микола Шпак» (1979).

На честь Миколи Шпака в 1965 р. започаткована обласна комсомольська премія його імені. Лауреатами премії стали письменники Олексій Опанасюк, Михайло Клименко, Валентин Грабовський, Михайло Пасічник.

Розглядаючи творчість українських радянських письменників, потрібно згадати й про авторів, які з тих чи інших причин зверталися до подій, що відбулися в нашій місцевості, бували на читацьких конференціях, зустрічалися з читачами. Це, зокрема, П. Тичина, Ю. Смолич, С. Олійник, О. Вишня, О. Корнійчук, О. Гончар, В. Сосюра, Ю. Збанацький, П. Панч, М. Ткач, І. Гончаренко, М. Вінграновський, Д. Міщенко, А. Турчинська, С. Крижанівський та ін. Під час Великої Вітчизняної війни в партизанських лавах на Житомирщині воювали Платон Воронько та Анатолій Шиян.

У нашій області з 1965 року функціонує письменницька організація, започаткована ще в 1927 році невеликим

літературним об'єднанням. Організацією письменників керували І. Кочерга, М. Годованець, І. Стеценко, Борис Тен, В. Земляк, В. Канівець. Зараз очолює обласну організацію СПУ Олексій Опанасюк.

Як дорога реліквія сприймається нині виданий під керівництвом Бориса Тена скромний ужинок житомирських авторів «Перший сніп» (1957). У передмові до цього альманаху наш славний земляк М. Рильський писав: «Я вважаю доцільним, що саме в першому снопі одним перевеслом зв'язані зразки і поетичної, і прозаїчної, і музикальної творчості, даючи виразну картину творчого зростання місцевих, як то кажуть, початківців, і взагалі людей художнього покликання.

Мені до серця, що житомиряни, будучи, звичайно, українськими і радянськими патріотами, люблять і оспівують свою землю, свій голубоокий льон, свої гаї й озера, своїх працьовитих і добрих людей...»

Час – то найкращий оцінювач праці письменника, мірило авторських задумів і звершень. Огляд нинішніх творчих досягнень житомирських літераторів дає підставу з приємністю відзначити, що за минулі роки з дрібних зерен «Першого снопа» проросли гарні сходи. Серед імен їхніх авторів є й ті, які розпочали шлях в літературу з «Першого снопа».

Поетичний цех обласної письменницької організації нині представляють М. Клименко, В. Грабовський, Марія Павленко, В. Козак, М. Сич та М. Пасічник.

Головні герої їхніх поезій – це наші сучасники, доярки, хмелярі, трактористи, комбайнери, водії. З великою любов'ю та повагою оспівують поети їхню ударну працю, духовну красу, велич трудових звершень.

У своїх віршах М. Клименко прагне якнайтонше передати красу природи нашого поліського краю, його привабливі краєвиди, радість людей творчої праці. Ці мотиви звучать у збірках «Сині роси», «Людям радію», «Чорнозем», «Глибока струна», «Поезії», «Зелене прозріння».

Широка панорама нашої дійсності розкривається у віршах В. Грабовського. Діапазон його поезії сягає від ленінської теми, яка «час ворухить, розгортає жарини в ленінським кострі», пам'яті минулої війни, до теми дружби народів («Вечір у білоруському селі», «Рута», «Аз те обичам»).

Величі радянської людини-трудівника, ленінській дружбі народів, глибоким материнським почуттям присвячено багато поезій Марії Павленко (збірки «Любисток», «Азбука громів», «Скрижалі дружби», «Заячий холодок», «Білий світ»).

Збірки поезій М. Сича («Березневий вир», „Вербове полум'я», «Весняні багаття», «Яблунова дорога», «Житнє сонце», «Годинник на долоні») – це голос поета, який перебуває на вістрі життя, проникає в багатогранну діяльність трудового народу.

Мотиви трудових і ратних подвигів народу, роздуми над призначенням місця людини в житті звучать у поезіях В. Козака та М. Пасічника.

Значний інтерес для читачів становлять книги прозаїків. У них утверджується радянський спосіб життя, возвеличується людина-творець, будівник. У нарисах, оповіданнях, повістях та романах оживають героїчні події минулого, постає наше бурхливе сьогодення.

Агрономи, учителі, бригадири, ланкові, рядові трудівники, студенти, учні – ось далеко не повний перелік героїв книг О. Опанасюка, М. Курильчука, М. Колесникова, З. Милашевської, П. Шпити, Д. Окийченка, М. Ярмолюка, Є. Концевича, М. Ясенка, М. Степанюка.

В огляді треба розглянути позитивні тенденції зростання художньої майстерності названих прозаїків, їхньої творчої еволюції. Передусім об'єднує прозаїків і становить першооснову творчості любов до рідного краю, проникнення в його історичні пласти, увага до нашого сучасника.

Це засвідчує кожна книга О. Опанасюка. Дебютувавши збіркою «Жита» (1966), автор узявся за досить відповідальну й нелегку справу – відтворити та винести на суд нових поколінь криваві злочини німецько-фашистських загарбників у с. Копище Олевського району, де було знищено 2887 осіб. По зернині зібравши матеріал сорокарічної давності, письменник видав дві книги високого художнього й громадянського звучання – це «Копище» (1975) та «Жайворонкова кладка» (1983).

Героїці нашого народу присвятив О. Опанасюк повісті «Кров і фата», «Четверо вийшли в дорогу», «Спитай у беріз при долині...».

Оповідання з книги «Пристані на Уборті» становлять своєрідні ліричні розповіді про сьогоденне життя поліських трударів. Їхні герої – метикуватий господар, голова колгоспу Юха Силевич Вашула та передова доярка Азалія Прошва («Спека після дощів»), Єсип Созонович («Пристані на Уборті»), агроном-лісівник Небудьвітер («Прилітають журавлі»), муляр Пров Стрепет («У Журжовичах»), Герой Соціалістичної Праці Пелагея Книшевич («Віру в серці бережу») – це трудівники поліської «глибинки», які вирощують хліб, льон, картоплю, ліс, бережуть і примножують народне добро.

Мова творів О. Опанасюка надзвичайно барвиста, соковита, насичена золотими перлинами народної мудрості, почерпнутими з прадавніх глибин, пересипана лексичним багатством бурхливого віку науково-технічної революції.

Відчуття подиху рідної землі, любов до хліборобів-поліщуків, отчого дому, звідки починається Батьківщина, властиві книгам Миколи Курильчука.

Значне місце в його творчості посідають драматургія та публіцистика. Одноактівки, фейлетони, репортажі, памфлети, гуморески автор часто друкує в періодичній пресі. Багато з них вийшло окремими виданнями. Це, зокрема, п'єси-одноактівки «Важливе призначення», «Іду до вас, друзі», «Агроном», збірки гуморесок «Неув'язочка» та п'єс «Щедре літо».

Письменницький талант М. Курильчука, його творча палітра найбільш розкриваються в романах «Джерело» та «Криниця».

Роман «Джерело» – твір автобіографічний. Письменник, художньо переплавивши власний досвід із долями багатьох людей, створив немало самобутніх характерів, зокрема Христі, її невістки Оксани, Дмитра, Надії. Кожна з чотирьох частин книги – це розповідь про людей, які не підкорилися загарбникам у тяжкі дні війни, одностайно піднялися на захист рідної землі.

Про сьгоднішні трудові будні колгоспного села, його людей розповідає М. Курильчук у романі «Криниця».

Морально-етичним проблемам і конфліктам сільської дійсності присвячено повісті «Не остуди свого серця» та «Заради чого?».

До творчого доробку М. Курильчука належить опублікована в 1979 році документальна повість «Десант капітана Творогова». Вона проникнута пам'яттю й болем про безсмертних героїв – чекістів, які полягли на житомирській землі.

Певний час у Житомирі жив, творив М и х а й л о М и ц е н к о, який написав близько п'ятнадцяти прозових книжок. Серед них – збірки повістей та оповідань «Медалісти», «Чисті струмки», «Зорепад», «Барвінок та рута», «Нема зерна неправди», «Черемшина», «Траса», «Степова роса». Автор прагне охопити важливі сторони життя, події різних років, але найчастіше звертається до людських доль, обпалених громовицями війни. Заслуговує на увагу образ Дарини («Пам'ятник у Розстріляній балці»), Нечуйвітра («Пастка»), Юлія Городчука та Ярослави («Нема зерна неправди»).

Окремо варто сказати про роман «Криця». Це сувора розповідь про відважних патріотів, народних месників і бійців невидимого фронту, які під керівництвом підпільного райкому партії боролися в роки війни проти фашистських загарбників. Головна

героїня книги підпільниця Меланія Рейда наділена найкращими рисами радянської патріотки, яка з честю витримала всі випробування війни. У повоєнний час Меланія обрала найгуманнішу професію – стала вчителькою. Вона вчить своїх вихованців бути правдивими, високо нести гідність і честь радянської людини.

Темі праці й життя сучасної інтелігенції здебільшого присвячує свої твори Микола Колесников. Герої його книг – люди в білих халатах або ж ті, кого вони повернули до життя. Як зазначає М. Миценко, «з-поміж порушених М. Колесниковим проблем найплототворніше й найсвіжіше розв'язуються питання боротьби за людське довголіття, за фізичну й моральну красу людини, за високу лікарську мораль та етику. Людину праці, чесну, натружену, яка вміє любити й ненавидіти, розуміється на красі життя й природи, шанує та поетизує письменник». Про це йдеться в романах «Однолюби», «Над Луганню», «Стежки в неспокій», «Діти Асклепія», «Квартиранти».

Проза Павла Шп и т и, крім повістей «Червоний шторм» та «Республіка на морі», – це розповіді про сільське життя, долі людей хліборобської праці («Лісниківна», «Житній хліб», «Самійлиха», «Де Левчиків тато?»). Працюючи багато років у Чуднівській районній газеті, П. Шпита написав немало нарисів про рядових трудівників колгоспного та промислового виробництва. У них розкриваються джерела трудового ентузіазму людей, порушуються морально-етичні та виробничі проблеми сучасного села, перепадає тим, хто намагається бути осторонь загальних справ.

Плід багаторічних спостережень письменника Павла Шпити за трудовими здобутками робітничої династії Назарчуків із Краснопільського відділення сільгосптехніки – це його книжка «Майстри ремонтної справи».

Пише автор і для дітей та юнацтва. Його збірки повістей та оповідань «Тачанка», «Хлопці з Кириївки» користуються популярністю в юних читачів.

Павлу Шпиті належить перше вагоме слово в літературі, сказане про нашого земляка Григорія Микитовича Вакуленчука – організатора відомого повстання на броненосці «Потьомкін». Про це йдеться в повістях «Червоний шторм» та «Буря на морі».

Над новими рукописами своїх книг працюють Данило Окийченко, Зоя Милашевська, Євген Концевич, Микола Ярмолук, М. Степанюк та Микола Яненко – лауреат республіканської премії ім. М. Трублаїні за твори для дітей.

Цікавою книжкою про Остапа Вишню («Ніколи не сміявся без любові») дебютував А. Ж у р а в с ь к и й.

Отже, члени обласної організації СПУ мають певні досягнення в художньому освоєнні історичного минулого, а також нашої дійсності, а особливо життя сучасного села.

Живою водою, джерелом творчого покою для кожного письменника завжди було й залишається глибоке проникнення в психологію простого трудівника, пізнання життя в усій його красі та складності, вміння художньо осмислити й узагальнити події та факти, порушити проблеми, зумовлені обставинами часу.